

Biskop Atle Sommerfeldt:

Preken ved Nittedal kirkes 150-årsjubileum

Nittedal kirke – 17.november 2019 – 23.s.i treenighetstiden

Jes 51,11-16 // 1Tess 4,13-18 // Matt 24,35-44

Hvordan var det egentlig i Noahs dager, som Jesus henviser til?

«Jorden ble fordervet for Guds ansikt. Den ble full av vold, for alt det menneskene planla i sitt hjerte og hadde gjort på jorden førte til ødeleggelse» (1. Mos 6,11/5) leser vi i innledningen til Noah-fortellingen. Tidligere i talen vi hørte et utsnitt fra, har Jesus konkretisert ondskap til krig, undertrykkelse, naturkatastrofer, forfølgelse og at kjærligheten mellom menneskene er blitt kald. I det avsnittet vi hørte, løftet Jesus frem at menneskene spiste og drakk og levde sine vanlige liv, uberørt av den lidelse som fulgte i ondskapens kjølvann. Motsetningen til kjærlighet, er ikke ondskap, men likegyldighet. Det er likegyldighet for andres lidelse og nød som gjør det mulig at ondskaperen kan bli dominant, i følge Elie Wiesel, Nobelprisvinner og overlevende fra Holocaust.

Jesus inkluderer altså likegyldighet i ondskaperen i Noahs dager.

Beretningen om Noah står som den tredje skapelsesfortellingen i første Mosebok. Gud begynner i denne fortellingen skapelsen på nytt. Guds fortsatte skapelse og løfte om å være tilstede hos menneskene midt i kaoskreftene er hovedmotivet. Gud aksepterer ikke ondskap og storflommen kommer. Men deretter gir Gud Noah og alt levende et løfte:

«Jeg vil aldri mer forbanne jorden for menneskets skyld, selv om menneskehjertet vil det onde fra ungdommen av. Aldri mer vil jeg drepe alt som lever».

Gud gir menneskene regnbuen som tegn, formet av livets to grunnelementer, vann og lys. Den er et tegn alle kan se uavhengig av religion, bosted, alder, kognitiv kapasitet og sosial klasse. Regnbuen er tegnet på Guds kjempende tilstedeværelse i skaperverket for kjærlighetens overlevelse midt i det kaos som utspiller seg i verden.

I utsnittet fra den siste undervisningstimen han holdt for disiplene og som vi nettopp leste, gjentar Jesus Guds løfte. Nittedal kirke er et av mange titusener konkrete uttrykk for at Jesus hadde rett: «Mine ord skal aldri forgå».

Det aller meste som var her da den første kirke ble bygget for 7-800-år siden, er radikalt forandret. De som levde i samfunnet rundt kirken i 1869 ville nok gjenkjent åsene og jordene og skogen hvis de kom på besøk i 2019, men ellers er det aller meste forandret. Men de ville gjenkjent kirken og gjenkjenne de samme grunnelementene i det som foregår her som det gjorde i deres tid og i deres forgjengeres tid: Dåpen, nattverden, bibellesningene er her fortsatt – og i dag særlig sterkt understreket ved middelalderdøpefonten som bringer oss helt tilbake til den første kirken. Midt i en verden i stor endring, som kan oppleves som et kaos og være truende for mange, gir

kirken rom og retning for livene til folk i Nittedal, et sted der Guds fortsatte skapelse i kjærlighet til alt levende vises og bevitnes.

Llikevel er ikke alt ved det samme i kirken. Kirken er møtestedet mellom en levende Gud og levende mennesker. Det er vi som lever i 2019 som er invitert til å fylle kirkens rom med våre uttrykk og våre behov. Det gjør at samlingene har helt andre uttrykk enn for 150 år. Rommet er stort nok til at også vår generasjon får plass i rommet, det er høyt nok under taket til vår generasjons håp om at en dag skal ondskapen og likegyldigheten være overvunnet og Guds kjærlighet bli alt i alle.

Håpet om at Gud en gang skal komme og ordne skikkelig opp i verden gjenfinnes i flere religioner og politiske bevegelser. Vi hørte det i ordene Jesaja talte til folket som var i ferd med å bli befridd fra fangenskapet i Babylon. Det er forventningen om at Gud skal løse menneskene fra undertrykkelsens lenker og sultenes fangenskap. Ja, mer enn det: Også overvinne vår fastlåsthet i dødens virkelighet.

Matteus skrev ned og ordnet Jesu tale for menighetene han betjente. De fleste hadde neppe sett eller hørt Jesus selv. De levde i en tid med mange sekter som spådde verdens undergang, og de var selv sannsynligvis utstøtt fra synagogen og uglesett av Romerrikets autoriteter. De var ikke mange. Og de må kanskje ha spurt - slik disiplene spurte - ved innledningen av undervisningstimen:

“Når kommer Jesus tilbake og ordner opp slik han begynte med da han seiret over døden i oppstandelsen”?

Jesus svarer, slik han så ofte gjorde, ved å rette blikket et annet sted. Ingen uten Gud selv kan vite timen. Ethvert menneske som hevder å vite når Gud setter strek og skaper en ny himmel og en ny jord der døden ikke finnes og tårene er tørket, setter seg selv i Guds sted og er forførere. Virkningshistorien til denne teksten vi leste understreker det, mer enn noen teologiske argumenter kan gjøre. Vi hører fortellinger om hvordan predikanter har brukt denne teksten til å skremme barn om at Gud kommer og henter de som er lydige og sant troende, men lar resten bli igjen. Angsten for å være latt tilbake og utenfor Guds omsorg er blitt sittende hos alt for mange på grunn av slik uvettig forkynnelse. Alf Gjøsund forteller om dette i gårsdagens Vårt Land, og jeg har hørt det fra andre.

Denne spekulasjonen er et uttrykk for fangenskapet i den mekaniske tidsforståelsen som etter hvert ble dominerende i vår kulturkrets. Tiden går fremover og vi beveger oss oppover mot nye høyder av innsikt og kapasitet. Da blir hovedspørsmålet når Jesus kommer igjen.

Når Jesus taler om det vi kaller «de siste tider», anvender han imidlertid et annet tidsbegrep. Det er *kairos* – tiden som kommer til oss som «sannhetens øyeblikk». Tiden kommer til oss med forventning og krav om å velge nestekjærlighetens mulighet og handling når ondskapen og likegyldighetens og naturkatastrofenes krise rammer oss og gjør oss til en del av krisen. Spørsmålet er ikke når, men **hvordan** Jesus kommer igjen.

I prekenen Per Lønning holdt ved Nittedal kirkes 100-årsfeiring 28.september 1969, var hovedpoenget hans, knyttet til teksten om vinen i skinnsekker, at «kristendommen er simpelthen Det Nye, kristendom er fornyelse som sprenger på, alltid overraskende ung».

Og hva er dette nye? «..at Gud ikke finnes i uendeligheten, at han ikke oppholder seg i blånene lengst borte..... at Gud er oss nær.... at Gud møter oss i medmennesket. Først i ham som er menneske mer enn noen, Menneskesønnen....han som flytter himmelen ned på jorden... og som deretter sier, alt det dere har gjort mot en av disse mine minste brødre, har dere gjort mot meg».

Det er dette som er kristendommens store nyhet som vi alltid blir overrasket av. Himmelen er kommet til oss og vi slipper å bygge tårn for å komme opp til himmelen eller spekulere i om vi lever i de siste tider. Vi lever alltid i *kairos* og Menneskesønnens tid.

Hvordan kommer Jesus tilbake til oss? Noen få avsnitt senere i talen svarer Jesus på dette. Jesus kommer igjen hver eneste dag, i mennesker som tørster og sulter, er i fangenskap eller fremmede. Ved å avvise disiplenes spekulasjon om når han kommer igjen, retter Jesus disiplenes blikk mot dem som rammes av denne verdens kriser, dens ondskap og dens likegyldighet. Kaoskreftene i verden består og fører ødeleggelse over menneskeliv og natur. Midt i dette kommer Jesus igjen og igjen til oss som den korsfestede og oppstandne i dem som lider under kaoskreftenes herjinger.

Det er ikke vanskelig å se Jesus, heller ikke i vår tid. Men det er meget krevende for oss alle.

Sannhetens øyeblikk - Menneskesønnens tilbakekomst til oss hver eneste dag i mennesker som har tungt å bære - avslører at vi overser og er likegyldige når vi ser og hører ham. Men samtidig holder Gud på med oss og sørger for at vi også møter Menneskesønnen med nestekjærlighetens handlinger, med den nåde og kraft vi er gitt. Vi lar Den hellige ånd inspirere oss til å vise barmhjertighet og omsorg for mennesker på arbeidsplassen, i familien, i fritidsaktivitene, og vi kjemper for rettferdighet, likeverdighet og fred i politiske prosesser slik at mennesker kan leve bedre i kaoset, og naturens mangfold og klima ikke blir ødelagt.

Regnbuen er fortsatt er spent over jorden og våre liv. Gud forlater oss ikke og lar oss ikke være overlatt til oss selv. Regnbuetegnet har Gud gjort til et personlig tegn som gis alle som søker det. I dåpen blir den som døpes tatt inn til Kristus, der Jesus gjør sin seier over død, djevel og ondskap tilgjengelig for den dømte. Dåpsvannet og dåpslyset spenner Guds regnbueløfte over den dømte.

Og til slutt: Den største krisen i menneskenes liv er døden. Den setter sluttstreken for alt vi kan klare og make. I døden er vi helt overlevert til krefter utenfor oss selv. Og vi taper til slutt, alle sammen. Vi er som menighetene i det første århundre avhengig av fortellingene om at Jesus seiret over døden og innbyr alle til å få del i denne seieren.

Å være forberedt på å ta i mot Menneskesønnen i vår ultimate krise, for hver av oss og en dag for hele skaperverket, er å hvile i tilliten til at Jesus følger oss gjennom kaoset og krisen, og reiser oss opp til evig fellesskap i Guds favn.

Ære være Faderen og Sønnen og Den hellige ånd, som var og er og blir en sann Gud fra evighet til evighet.